

2004.g.decembris (27)

Gadumijas saruna

Saruna ar LNS prezidentu Arnoldu Pavlinu

Ilze Kopmane

Tā tad - atskats uz nu jau pagājušo gadu... Ar ko īpašu tas iezīmēsies LNS daudzo gadu vēsturē?

— Pilnīgi droši var teikt, ka ar mums jaunu lietu – Eiropas naudas parādīšanos savienības finansu aprītē. Līdz šim jau bijuši dažādi sekmīgi realizēti projekti, bet lielākā daļa no tiem tika finansēti no dažādiem avotiem: Nīderlandes Sadarbības fonda (Karalienes Julianas fonda), Matra KAP (arī Nīderlande), Baltijas – Amerikas, Sorosa u. c. Paldies visiem.

Šobrīd tie jau pārstāj darboties, un vietā nāk Eiropas lielveikali: PHARE, Sociālais, Equal, Kohēzijas utt. Tad nu mums jālūkojas, kur un kā varam tiem piekļūt?

- 2004. gadā tapa vairāki lieli projekti, un gada nogalē viens no tiem jau sācis realizēties.

Šis projekts ir ar nosaukumu «Runājošās rokas»?

— Jā, un tā galvenais mērķis ir veikt plašu aptauju nedzirdīgo sabiedrībā par tām problēmām un to risinājumiem, kas viņu dzīvē šobrīd ir vissvarīgākās. Jau notikušas daudzas grupu sapulces, būs arī konferences – semināri, pēc tam Latvijas nedzirdīgo forums. Pēc tam vasarā tematiskās darba grupas apkopos šo daudzveidīgo pasākumu rezultātus un sagatavos savus priekšlikumus uz LNS kongresu.

Tā šajā sarunā jau ievirzījāties nākamajā gadā! Tā tad šis gads iezīmējas arī ar gatavošanos nākamajam?

— Nav neviens tāds darbs pie mums, ko var izdarīt un nolikt pavisam malā, jo katrs pasākums, katra padarīta lieta ir pamatā, turpinājumā jaunai. Projekta «Runājošās rokas» noslēgumā notiekošais kongress iezīmēs mūsu turpmāko ceļu četrus gadus garumā. Vēl ir daudz darāmā...

Kādus galvenos notikumus Jūs atzīmētu šajā gadā?

— Cīņas – par šofertiesībām nedzirdīgajiem, pret profesiju aizliegumiem. Tās nebūt nav vēl galā, jo atklājušies jauni «zemūdens akmeņi» un atkal viss jāsāk no gala. Ierēdņu neizpratne, nevēlēšanās iedziļināties, paviršības – tas viss prasa daudz laika, nervu, pacietības, lai panāktu kādu rezultātu. Daudzkārt izrādās, ka solījumiem nav seguma un būtībā nekas ne-mainās pēc šīm daudzajām sarunām. Nepatīkams gadījums, kādu LNS vēsturē nav bijis daudz, – ļaunprātīgā dedzināšana Daugavpils kluba ēkā. Nav izskaidrojama šī postītāju vēlme nodarīt pāri nedzirdīgajiem.

Daudz notikumu bijis, bet tie jau kļuvuši par tradīciju – festivāls pavasarī, rudens saiets Kongresu namā, dažādi citi pasākumi klubos. Paldies visiem darba darītājiem.

Varbūt kādu vēlaties īpaši atzīmēt?

— Galvenais, pēc kā varam vērtēt mūsu reģionālo biedrību darbu, – tā ir cilvēku interese, vēlme apmeklēt klubu pasākumus, piedalīties ar savu darbu, izdomu biedrības dzīvē.

Ir mums klubi, kas nīkuļo, kur mazāk nāk jaunieši, jo nenotiek nekas jauns un interesants. Ar varu šodien nevienu nevar ievilkāt kādā darīšanā. Kur būs interesanti, saistoši, cilvēki tieksies uz turieni – ja ne uz savu, tad kaimiņbiedrības klubu.

Spilgts piemērs – valmieriešu radošā darbošanās. Cilvēki uz turieni regulāri brauc pat no Rīgas un citām vietām. Tā tad šis klubs ir pievilcīgs, šeit strādā īstie cilvēki, un man par tādiem vienmēr liels prieks.

Domājot par šo gadu, vēl gribu uzteikt Sandru Gerenovsku no Rēzeknes. Visu cieņu viņai: pati izdomāja, pati noorganizēja projekta tapšanu un tā realizāciju. Necik ilgi nemaz nebija jāgaida, kā par Nīderlandes Orange fonda līdzekļiem tapa gaišas, mājīgas, labiekārtotas telpas ar visām mēbelēm jau nolietoto telpu vietā

Rēzeknes klubā. Kaut mums būtu vairāk tādu gudru un uzņēmīgu cilvēku!

Jā, par telpām un mūsu īpašumiem. Arī tur problēmu netrūka?

— Tā tas ir – gan ar remontiem, gan tiesas darbiem jānoņem. Vislielākā bēda – ar Smiltenes kluba nomas ēku. Pašvaldība plāno līguma laušanu, jo esot uzradies bagāts investors, kaut ko sola mums pretī, bet daudz neskaidrību. Tomēr tā ir pusbēda. Otra lieta, kas satrauc, – jaunieši klubu neapmeklē, un nez vai tur līdzēs jaunas telpas. Par to jādomā šajā biedrībā, kā piesaistīt jaunus biedrus. Liepājniekiem arī būtu nepieciešama jauna mājvieta, bet Pļaviņās savukārt vajadzētu tikt vajā no vecās kluba ēkas.

Tad vēl, protams, jāatjauno dedzinātais Daugavpils klubs un arī «Rītausmā» vēl daudz kas darāms. Prieks gan par to, ka mūsu kultūras centrs šo gadu aizvadīja zem jauna jumta.

Tiesājamies ar nemaksātājiem. Šobrīd iesniegta prasība pret Rīgas Domes Izglītības, kultūras un sporta departamentu par to, ka tas atsakās slēgt līgumu un maksāt nomu par mūsu īpašumā esošo Rīgas skolas internāta ēku.

Visādu rūpju un klapatu pietiekami daudz, pie tam visam nepieciešama liela nauda?

— Remonti izmaksā dārgi. Piemēram, KC «Rītausma» sakārtošanai vajadzīgi vēl 30 tūkst. lati. Brīvu, uzkrātu līdzekļu LNS rīcībā nav, tāpēc atkal atliek cerēt uz «Eiropu» – iesniedzām projektu «LNS otrās mājas», tur viss paredzēts tieši remontdarbiem. Tikai – to gribētāju vienmēr ir daudz vairāk nekā to, kas saņem finan-sējumu. Atliek gaidīt, cerēt.

Vai vēl kāda projekta iznākums nav zināms?

— Vēl kādi 5 – 6 atrodas izskatīšanā. Tie saistīti ar nodarbinātību, amatprasmju apgūšanu, pārkvalifikāciju, dažādiem pasākumiem.

Šeit pie viena atgādināšu, ka neviena nauda, ko iegūstam projektu finansējumu veidā, nevar tikt sadalīta atsevišķiem cilvēkiem, bet tā jāizlieto darbam, dažādu pasākumu organizēšanai, kur gūst labumu pēc iespējas plašāka sabiedrība.

Ir taču vēl viens jaunums šajā gadā – LNS uzņemta Eiropas nedzirdīgo organizācijā.

— Pagaidām tas ir tikai fakts bez kādām sekām. No tā vien nekas ne mūsu dzīvē, ne darbā nemainās. Vai pilnā mērā iekļausimies šīs organizācijas procesos un no tiem tad gūsim kādu labumu, to noteiks tikai pašu varēšana un spējas. Eiropu neinteresē diedelnieki ar izstieptu roku, bet pievilcīgi, radoši partneri, kas spēj dot kaut ko interesantu kopīgai lietai.

Lūk, nākamvasar notiks Eiropas Nedzirdīgo kultūras festivāls – vai spēsim tam pienācīgi sagatavoties un godam pārstāvēt Latviju lielajā tautu saietā? Eiropā un arī pasaulē tādu pasākumu ir ļoti daudz.

Arī pie mums, Latvijā, līdzīgu netrūkst. Kaut vai mūsu festivāli, koncerti Nedzirdīgo dienā utt.

Jāteic, ka mani reizēm pārsteidz, varbūt pat sarūgtina tas, cik cilvēki vienkārši visu to, ko viņiem sniedz, pieņem – kā pašu par sevi saprotamu, neiedomājoties pat, cik daudz svētku pamatā ieguldīts darba, nervu spriedzes, radošas izdomas, stundās neizskaitļojama laika. To zina tikai organizatori un tiešie līdzdalībnieki.

Bet ko Jūs vēlētos sagaidīt no mūsu cilvēkiem, pasākumu vērotājiem?

— Nu lai taču katrs padomā, kā varētu citā reizē, citā laikā kaut ko darīt, piedalīties, dot kaut ko savai nedzirdīgo kopienai. Mani sarūgtināja tas, ka LNS uzaicinājumam pieteikties brīvprātīgos darbam projektā «Runājošās rokas» pa visu savienību atsaucās pavisam nedaudzī. Lūk, te bija iespēja pielikt savu palīdzīgo roku, gudro galvu, vēriņu prātu, kādu mums netrūkst.

Kā strādājušas mūsu iestādes un organizācijas?

— Savus uzdevumus vairāk vai mazāk centīgi izpildījuši visi. Nekādu pārsteigumu nebija, varbūt izņemot vienu patīkamu – lielo darba apjomu, ko paveica darbinieku ziņā pavisam nelielais Zīmju valodas centrs. Kad tā darbu prezentācijā ieraudzīju visas radošās produkcijas klāstu (videofilmas, brošūras), tad gan acis, gan prāts apžilba. Paveikts patiešām nozīmīgs darbs zīmju valodas kopšanā. Šo iestādi pārējo vidū es nosauktu par pirmrindnieci – paraugu pārējiem.

Ziemassvētki paies ātri, un cik tad vairs tālu līdz Jaunajam gadam. Tas mums, LNS saimej, ļoti vēsturisks...

— Jā, nākamgad ar lieliem darbiem, par kuriem jau minēju, soļosim pretī LNS 85 gadu jubilejai maijā. Prognozēju, ka LNS vēsturē 2005. gads paliks kā ārkārtīgi bagāts ar notikumiem, pasākumiem, jauniem pavērsieniem. Bet tas tāds nenāks viegli — visiem būs daudz, daudz jāstrādā, lai piepildītos plānos, projektos, arī prātos un sapņos iecerētais.

Ceru, ka visi būs pietiekami stipri, gudri, veseli, lai spētu pieņemt šo izaicinājuma gadu — pārbaudi mūsu spējām dzīvot un attīstīties arvien jaunos apstākļos, ko mums diktē Laiks. Ceru gūt no saviem LNS biedriem atbalstu visās lietās, ko uzsāksim, sajūst to saikni, kas mūs vieno tāpēc, lai mēs ne tikai cits no cita gaidītu un gūtu, bet gan lai mēs cits citam arī kaut ko dotu un tā savstarpēji bagātinātos.

Laimīgu gadu visiem «Kopsolī» lasītājiem, visiem biedriem mūsu savienībā un ikvienam savā ģimenē.

Par to rakstīja «Kopsolī» — 2004

Kādi ir mūsu sasniegumi, veiktie darbi, neveiksmes? Ko esam spējuši paveikt — no tā, kas iecerēts, no tā, kas radies dienu gaitā neparedzēts? Mūsu guvumi, zaudējumi, pārdzīvojumi, grūtības, problēmas, prieks un rūgtums. Mūsu dzīve 2004. gadā... Daļa no tās salasāma arī «Kopsolī» lappusēs. Atskatīsimies?

Janvāri

Sapņi. Prieks. «KS» lasītāji vērtē aizvadīto gadu un dalās savās iecerēs par nākamo: par ko sapņo, ko cer piepildīt — liepājnieki cer tikt pie siltākām, mājīgākām telpām, daudzi saka paldies par skaisto festivālu, par koncertu Kongresu namā, citi priecājas, ka ir darbs, draudzīgs kolektīvs, laba ģimene, čakli bērni, iespējas izmantot modernās komunikācijas utt. **Uzdevums.** LNS prezidents izvirza aicinājumu nedzirdīgo kopienai: Dari, jo tu vari! Bet «KS» publicē horoskopu visam nākamajam gadam — gatavojies tam, kas tevi sagaida. Nauda. LNS Dome apstiprina savienības budžetu — rīcības plānu finansu jomā 2004. gadam. Ir izdevies sabalansēt arvien pieaugošās vajadzības ar iespējām tās apmierināt. LNS budžets, kā vienmēr, ir bez deficīta.

Februāri

Panākums. «KS» ziņo par KC «Rītausmas» drāmas kolektīva sekmīgo piedalīšanos Rīgas pilsētas amatierēātru festivālā — saņemtas balvas: Lielais Toms par saskaņotu ansambļa izrādi un artistiskumu, Mazais Toms — aktrisei Jolantai Znotiņai un diktorei Jautrītei Gromai par spilgtu izpildījumu.

Vizīte. Nedzirdīgo jauniešu grupa — kustību teātra aktieri piedalās kultūras festivālā Slovākijā un gūst daudz neaiz-mirstamu iespaidu.

Atziņa. Nedzirdīgie nav invalīdi, bet cilvēki ar īpašām vajadzībām — tāds ir PNF kongresa Cilvēktiesību komisijas organizētās diskusijas dalībnieku atzinums. Pasaules valstu valdībām vēl daudz jāstrādā, lai viņiem nodrošinātu vienādas iespējas, lai novērstu pašlaik valdošo nedzirdīgo diskrimināciju un aizspriedumus sabiedrībā pret tās nedzirdīgo daļu.

Iespējas. LNS sistēmā valsts subsidētās darbavietās invalīdiem sāk strādāt nedzirdīgie cilvēki. «KS» intervijas ar viņiem!

Atskaites un pārskati. LNS klubos 2003. gadā notikuši 2000 pasākumi ar 15000 apmeklētājiem. LNS valde aicina pievērst lie-lāku uzmanību jauniešu iesaistīšanai kultūras dzīves aktivitātēs.

Atskaitēs par darbu LNS iestādes. Komunikāciju centram — jāgatavo jauni tulki, jāmeklē iespējas nodrošināt tulkus studējošiem jauniešiem.

Zīmju valodas centrs realizē dažādus projektus, kas saistīti ar latviešu valodas apmācību, kopšanu un pilnveidošanu. Problēma — nav iespēju realizēt tulkus profesionālās izglītības programmu.

KC «Rītausma» uzmanības centrā — remontdarbi, saistībā ar to — kā nopelnīt, kā sadabūt naudu šai vajadzībai.

Laikraksta «Kopsolī» lielākā problēma katru gadu — vai izdosies dabūt

finansējumu no valsts budžeta.

Martā

Ziedojumī. No «KS» publicētiem datiem redzams, ka 2003. gadā LNS ziedojumu veidā saņēmusi 5415 LVL, LNSF ziedojumos saņēmusi 995 LVL, RSK «NS» 290 LVL — gan naudas, gan mantiskā veidā. To skaitā biedri savai LNS ziedojuši 381 LVL.

Pārsteigums. Raiņa skolā nedzirdīgie jaunieši sarīko Dzejas dienu daiļlasīšanas konkursu zīmju valodā. «Mani pārsteidza, ka ir tik daudz aizrautīgu, dzejas pārņemtu jauniešu...» saka Z.Ungurs, nedzirdīgais dzejnieks, divu grāmatu autors.

Aizliegums. LNS skaļi protestē un iesāk kampaņu pret Ministru kabineta un LR Veselības ministrijas aizliegumu nedzirdīgajiem vadīt automašīnu.

Izšķiršanās. Bijušie LNS biedri — jaunāka un vecāka gadagājuma cilvēki stāsta par savu dzīvi svešās zemēs un to, kāpēc viņi nolēmuši neatgriezties Latvijā.

Izglītība. Nedzirdīgo un viņu draugu organizācija «Efraims» rīko plašu diskusiju par nedzirdīgo jauniešu iespējām iegūt kvalitatīvu, viņu interesēm un spējām atbilstošu izglītību, sākot no bērnudārza līdz augstskolai.

Jubileja. Ar plašu programmu KC «Rītausma» savas pastāvēšanas pirmo gadadienu atzīmē «Efraims».

Aprīlī

Jaunums. «Kopsolī» sāk realizēt jaunu projektu «Eiropa — mūsu mājas», laižot klajā speciālo ikmēneša pielikumu laikrakstam un sākot diskusiju izbraukumus reģionālajās biedrībās. **Pieredze.** Invalīdu jumtorganizācijas «Sustento» grupas sastāvā LNS pārstāvji iepazīstas ar igauņu pieredzi invalīdu aprūpes jomā.

Projekti. Uz tiem balstās daudzi pasākumi, darbi, ieceres. To vidū arī ZVC centrā gatavotās video vārdnīcas, Rēzeknes klubā veiktais kapitālremonts, laikraksta «Kopsolī» izdošana, bezmaksas pieeja interne-tam, vasaras nometne «Rītausmas» dejotājiem un lugas iestudējums, pētījums par nedzirdīgo kultūras vēsturi u.c.

Maijā

Notikums. LNS tiek uzņemta par pilntiesīgu biedru Eiropas Nedzirdīgo organizācijā. Notikumā klāt — LNS viceprezidente Maruta Piterniece.

Svētki. Biedrībās tiek atzīmēti Darba svētki un Mātes diena. Skolās atskan pēdējie zvani izlaiduma klašu audzēkņiem.

Māksla. Eiropas Nedzirdīgo mākslas festivālā «Nedzirdīgo māksla tagad» Stokholmā piedalās Raiņa skolas skolotāja, melogrupas «Alias» vadītāja Inese Immure.

Varēšana. «KS» sāk publicēt rakstu sēriju par tiem cilvēkiem pasaulē, kas, par spīti savai nedzirdībai, spējuši sasniegt daudz. Viņu vidū ārste, lidotāja, mūziķe, ceļotāji, zinātnieks, aktrise u.c.

Darbs. Par savu darbu stāsta nedzirdīgie cilvēki no dažādām Latvijas malām — Rīgas, Kuldīgas, Ventpils, Rēzeknes...

Nelaieme. Lieli postījumi divos ugunsgrēkos pēc kārtas skāruši Daugavpils kluba ēku. Tas pārceļas uz pagaidmītni LNS dzīvojamā mājā — 18. novembra ielā 208.

Piedzīvojums. To var izjust, ceļojot gan svešās zemēs, gan tepat Latvijā. Par Latvijas iepazīšanu tās daudzveidībā Kurzemē, Vidzemē, un citviet — vairāki materiāli «KS».

Jūnijā

Baudījums. Skaisti izskanējis gadskārtējais festivāla koncerts — šoreiz Kuldīgā (137 dalībnieki, vairāki simti skatītāju).

Uzdevums. Vairākām LNS iestādēm un MRU jāveic pārreģistrācija saskaņā ar jaunā Komerclikuma noteikumiem.

Integrācija. Arvien vairāk sekotāju rodas pirms dažiem gadiem uzsāktai valmieriešu idejai — piedalīties ar saviem koncertu-muriem pilsētas pasākumos. To aktīvi dara Raiņa skolas jaunieši, rītausmieši, nu pie-biedrojušies arī liepājnieki, uzstājoties AS «Laumas» un «Pablo bruģa» klubos.

Kontakti. LNS regulāri saņem ziņas no pasaules un Eiropas nedzirdīgo

organizācijām. Pasaulē ir 70 milj. nedzirdīgo. ANO tiek gatavota konvercija par invalīdu tiesībām. Ir jāpanāk, lai visur oficiāli tiktu atzītas nedzirdīgo tiesības plaši lietot zīmju valodu.

Surdocentra direktors Arnolds Pavlins piedalās dzirdes aparātu firmas «Oficon» 100 gadu svinībās Dānijā.

Jubilejas. Nedzirdīgo luterāņu draudze pie Sv. Jāņa baznīcas atskatās uz pastāvēšanas 10 gadiem, bet NSK «Liepava» atzīmē 5 gadu pastāvēšanas jubileju.

Ziedojum. Katrā «KS» numurā publicēti ziedotāju saraksti. Lielākā daļa no tiem ziedo Rīgas biedrībai.

Jūlijs

Talanti. I. Immure rakstu sērijā «Nedzirdīgie spēj daudz» iepazīstina ar daudziem talantīgiem nedzirdīgiem cilvēkiem, kuri iepazīti Eiropas mākslas festivālā Stokholmā.

Mācības. Astoņās Latvijas pilsētās un Rīgā notiek bezmaksas zīmju valodas kursi, kurus finansē ES.

Uzvara. Māra Plaude (attēlā) kļūst par Latvijas čempioni orientēšanās sportā (dzirdīgajiem).

Izglītība. Notikuši izlaidumi skolās, arodvidusskolās, Rīgas amatniecības skolā, Raiņa vakarskolā, koledžā RRC. Maģistra grādu Latvijas Universitātē iegūst Rīgas skolas skolotāja Guna Priede.

Sports. Orientēšanās sportam Latvijas nedzirdīgo vēsturē aprit 40 gadi, bet mūsdienās parādījušies jauni sporta veidi — Boccia, boulings, darts, florbols u.c. Tiek sveikts sporta veterāns Pēteris Ugārs 90. dzimšanas dienā.

Pasaulē. Skaistuju konkursi Čehijā, karnevāls Anglijā, mūziķe Evelīna, veterinārārste Linda u.c. pārsteidzoši fakti.

Rezultāts. ZV centrā noslēdzies Ziemeļvalstu MP projekts «Nedzirdīgie bērni — sabiedrības daļa». Izdotas 3 tematiskas videovārdnīcas zīmju valodā.

Integrēšanās. LNS krievvalodīgie biedri kursos apgūst latviešu valodu un Naturalizācijas pārvaldē liek eksāmenus LR pilsonības iegūšanai.

Ikdiena un Sapņi. Tā var nosaukt sarunas par dzīvi, kuras reizi pa reizi risinās redakcijā vai kādā no tikšanās reizēm biedrībās. No tām top raksti «KS», kas iecienīti lasītāju vidū.

Augustā

Liels notikums. Latvijā notiek Eiropas čempionāts orientēšanās sportā. Mūsu izlase izcīna 3 medaļas (A.Intsone — 2, stafetē 3. — M.Plaude, I.Sivko, I.Krama).

Iestāšanās. Nedzirdīgo jauniešu un viņu draugu organizācija «Efraims» uzņemta Eiropas Nedzirdīgo jauniešu savienībā. Tās pārstāvji vienlaikus piedalījušies arī forumā Dānijas galvaspilsētā Kopenhāgenā.

Septembrī

Jubilejas. Zīmju valodas centrs atskatās uz 5 gadu darbu, bet Smiltenes un Rēzeknes biedrībai apritējuši 55. Savukārt 218. bērnodārzs atzīmē 35. gadskārtu.

Sasniegums. Rēzeknes klubā pabeigts kapitālremonts. Paldies finansētājam — Nīderlandes Orange fondam.

Iecere. Rīgas iedzīvotāji sabiedriskā aptaujā atbalsta nedzirdīgo bērnu internātskolas celtniecību pie Juglas ezera. Tomēr skolas reālā būvniecība kavējas.

Nedzirdīgo diena. Raiņa vakarskola atzīmē Pasaules nedzirdīgo dienu ar izvērstu pasākumu kompleksu nedēļas garumā. Rainieši uzstājas ar koncertu arī Vērmanes dārzā.

Dalība. Eiropas Zīmju valodas tulkus forumā Somijā Latviju prezentē Komunikāciju centra deleģētie pārstāvji - ZV centra direktore Lilita Janševska un Valmieras tulkus Iveta Lāce — Mieziņa. **Sports.** Pasaules šaha čempionātā Vācijā piedalās M.Artjomova, Ē.Klušs un A.Kamars.

Pārdomas. Intervija ar LNS viceprezidenti Marutu Piternieci par Nedzirdīgo dienu — agrāk un tagad, pie mums un pasaules kontekstā.

Par nedzirdību — kā to uztver, un ar to sadzīvo nedzirdīgie cilvēki. Materiālus no interneta apkopo Inese Immure.

Oktobri

Notikums. Kongresu namā ar plašu LNS pašdarbnieku, bērnudārza un skolu audzēkņu koncertu tiek atzīmēta Nedzirdīgo diena (pusotra simta dalībnieku, ap 1000 apmeklētāju). **Svinības.** Arī RB klubos Nedzirdīgo dienas un Miķeļdienas pasāku-mos, Ražas svētkos un jubilāru godināšanas reizēs pulcējas biedri.

Dažviet šos pasākumus atbalsta vietējās pašvaldības un firmas.

Uzvara. LNS valde uzvar Sabiedrības intergrācijas fonda konkursā un iegūst ES finansējumu projektam «Runājošās rokas». Bet Latvijas vājdzirdīgo asociācija realizē šī paša fonda finansētu projektu «Tas, ko es spēju, nav viss»!

Nodoms. LNS Dome lemj par LNS Kongresa sasaukšanu 2005. gada 23. jūlijā Rēzeknē.

Gaviļniece. Par apsveikumiem 98. dzimšanas dienā pateicās kultūras centra «Rītausma» ilggadīgā režisore Elvīra Elksne.

Čempioni. Noskaidrojušies dažu sporta veidu 2004. gada čempioni: 64 — lauciņu dambretē Varis Strazdiņš, autosportā Artūrs Ķīvītis.

Novembrī

Sākums. Projekta «Runājošās rokas» ietvaros notiek nedzirdīgo grupu sapulces visā Latvijā. Darba grupas izsludina cenu aptauju par telpām foruma norisei. Uz forumu uzaicināti ārzemju viesi.

Piekritis ierasties PNF prezidents Masku Jokinens un Eiropas Nedzirdīgo organizācijas vadītājs.

Nobeigums. «KS» beidz projektu «Eiropa mūsu mājas» un gatavo jaunu ES naudas iegūšanai.

Jubilejas. KC «Rītausma» notiek tradicionālā apaļo gadskārtu jubilāru godināšana «Zelta briedumā», klubos atzīmē Latvijas dzimšanas dienu.

Zvaigznes. Arī mums ir parādījušās savas skatuves zvaigznes — režisora V. Kairiņa filmā «Romeo un Džuljeta» galvenie varoņi ir nedzirdīgie jaunieši Rita Fedotova un Armands Slemperis. 11. novembrī notiek filmas pirmizrāde kinoteātrī «Rīga».

Mācības. Notiek ZV kursi iesācējiem V.Kleinas vadībā. Savukārt ap 60 nedzirdīgo skolu un klašu pedagogi uzsāk surdopedagoģijas studijas Rēzeknes augstskolā.

Decembrī

Projekts. Turpinās apjomīgā projekta «Runājošās rokas» realizācija. Notikušas 29 grupu sapulces, kurās sāktas apzināt nedzirdīgo kopienā pastāvošas problēmas. Nākošais posms — semināri biedrībās.

Ideja. «KS» lasītāji lūgti aizpildīt aptaujas anketu par Gada cilvēku, Gada notikumu, Gada vērtējumu.

Rezumējums. LNS prezidenta Arnolda Pavlina intervijā — pārdomas par visu 2004. gadā paveikto un iecerēm nākamgad.

«Kopsolī» aicina lasītājus savlaicīgi pasūtīt laikrakstu 2005. gadam.

Projekts darbībā

Darbu, tulkus, informāciju

Ilze Kopmane

— tā varētu raksturot galvenos lūgumus, prasības, problēmas, ko izvirza nedzirdīgie cilvēki projekta «Runājošās rokas» ietvaros notiekošajās grupu sapulcēs.

Vienas no pirmajām grupu sapulcēm notika **Smiltenes reģionā** — Jaunpiebalgā, Smiltēnē, Alūksnē, pēc tam Gulbenē, bet pirms pašiem Ziemassvētkiem — Balvos. Alūksnieši izteica vēlmi atjaunot savu biedrību (likvidēta ar LNS valdes lēmumu 1982. gadā). Cilvēki vēlas saņemt plašāku informāciju par iespējām uzlabot savu dzīvi, vēlas uzzināt, kā dzīvo citi lauku cilvēki, ko domā un dara valdība, lai uzlabotu viņu dzīves apstākļus.

Vienprātīgs lēmums izskanēja pēc tulka pakalpojumu plašākas pieejamības, uz vietas, kā arī pēc līdzekļu nodrošinājuma biedru sveikšanai nozīmīgos dzīves

gadījumos.

Dažos gadījumos būtu nepieciešams telpu remonts un labiekārtošana (Alūksnē). Grupas izvirzīja savus aktīvākos biedrus kā pārstāvjus uz reģionālo konferenci — semināru, lai viņi tālāk meklētu risināju-mu šīm apzinātajām problēmām.

Limbažu pusē nedzirdīgo cilvēku galvenā rūpe — kā nodrošināt sev darbu un iztiku, drošu jumtu virs galvas, dzīvojot saimnieka mājā. Šo jautājumu kārtošanu oficiālās iestādēs (piemēram, sociālās palīdzības dienestā) apgrūtina tulka trūkums uz vietas.

Laucinieki, kas dzīvo tālāk no pagastmājas, ir pilnībā nošķirti no ār pasaules — satiksme slikta, nav naudas, lai pasūtītu avīzes, TV informācija ļoti īsa un skopa, uz Valmieras klubu aizbraukt nav iespējams, bez tulka daudzas problēmas paliek neatrisinātas.

Limbažnieki ar rūgtumu atzina, ka ir samērā daudz negodīgu, bezkaunīgu darba devēju, kas mēģina nedzirdīgos apkrāpt, nesamaksāt par darbu utt., pieņemot, ka viņi ir «garā vāji» un tāpat neko nesaprot, kā arī paši nespēj vērsties pēc palīdzības.

Aktīvi tika apspriestas arī citas problēmas, kas ir LNS kompetencē. Piemēram, par to, ka televīzijā vairāk lietas jāatvēr raidījumiem, ziņām zīmju valodā vai ar subtitriem. Šie priekšlikumi tiks virzīti tālāk uz semināru, kurā kā pārstāvji piedalīsies Ā. Dzirne (vadītāja), M.Švagre, A.Šņepste, J. Dzirnīs.

Latgales pusē grupu sanāksmes jau notikušas Daugavpilī, Preiļos, Pļaviņās, Madonā, Līvānos. Bez jau citviet minētām problēmām šeit atklājās vēl dažas citas, piemēram, par to, ka nedzirdīgajiem krievvalodīgajiem vajadzētu piemērot atvieglotus LR pilsonības iegūšanā, jāpaātrina komunikatoru saņemšana, līdztekus vecuma pensijai būtu jāsaņem arī invalīda pensija (pabalsts), pilsētas sabiedriskajā transportā atlaide maksai nepieciešama arī lauciniekiem, kad tie ierodas pilsētā. TV ziņās tulks būtu jāizvirza priekšplānā, jo fonā grūti saskatīt viņa zīmes un mīmiku.

Nav darba, nav līdzekļu iztikai, pašām nepieciešamākām vajadzībām — zālēm, transportam, dzīvokļa apmaksai un remon-tam, kurināmā sagādei. Bet pļaviņieši vēlētos, lai klubā strādātu kāds darbinieks uz vietas, jo tulks gandrīz nepārtraukti atrodas izbraukumos, lai apkalpotu biedrus savā reģionā.

Arī Latgales puses biedri izvirzīja savus pārstāvjus uz semināru, kas visas minētās problēmas vēlreiz pārskatīs, analizēs un meklēs risinājumus pašu spēkiem vai griežoties pēc palīdzības savienībā.

Cēsis nedzirdīgo cilvēku lielākā daļa atzina, ka viņi jūtas savās tiesībās neaizsargāti, diskriminēti, apkrāpti un izmantoti. Kāds biedrs pastāstīja, kā viņu pierunājuši bankā ņemt kredītu dzīvokļa parāda apmaksai, kaut arī varēja iztikt, atvelkot no pensijas pa daļām, bez procentu maksāšanas. Grūti izskolot bērnus, uzturēt ģimeni, māju, ja jāiztiek tikai no pensijas. Naudas trūkums ierobežo arī komunikācijas un informācijas ieguves iespējas. Zūd dzīvesprieks, cerības, rodas apātija, vienaldzība, nav intereses un vēlēšanās kaut ko mainīt savā dzīvē.

Cēsu grupā radās ideja — savākt dažādus faktus, liecības par nedzirdīgo diskrimināciju un tos apkopot un izdot atsevišķā brošūrā.

Valmieriešu sapulce sākās gana aktīvi. N. Jefremova bija noskaņota pesimistiski: «Kāda jēga runāt, rakstīt — tāpat ne-viens neko neņem vērā, TV ziņas ar surdotulkojumu arvien vairāk tiek samazināts, informācijas arvien mazāk, izskatās, ka integrācija nevienam nav vajadzīga. Tad kāpēc man jāmaksā valstij nodokļi, ja pretī neko nesaņemu no šīs valsts, kas nerū-pējas par saviem pilsoņiem?»

Citi sapulces dalībnieki piekrita — patiešām informācija tiek arvien vairāk ierobežota, bērniem nav neviena raidījuma zīmju valodā vai ar uzrakstiem. Nedzirdīgiem jāsamierinās tikai ar «melno darbu» par minimālo samaksu, pārkvalificēties, kaut ko iemācīties nav iespējams bez tulka, bet valsts ierēdņi gudri pamāca — meklējiet ziņas internetā, it kā nedzirdīgajiem visiem būtu datori mājās!

Secinājums vienprātīgs: visi minētie apstākļi veicina nedzirdīgo pašizolāciju,

atraitību no sabiedriskiem procesiem valstī un ir tālu no iespējas integrēties sabiedrībā. Valmierieši seminārā ieradāsies kuplā skaitā (14). Rīgas reģiona biedru saieti notika atsevišķās grupās pēc dzīvesvietas rajoniem : Centra, Zemgales, Ziemeļu, Latgales, Vidzemes, Jelgavas, Tukuma, Jūrmalas u.c. (par tiem nākamajā nr.).

Kāds bija Vecais gads, kāds būs Jaunais?

«KS» lūdza dažus biedrību pārstāvjus dalīties pārdomās par aizejošo un nākošo gadu.

Sandra Gerenovska, Rēzeknes biedrība

Mūsu vislielākais, vienreizējais notikums 2004. gadā — kluba kapitālremonts un labiekārtošana, dienas centra atvēršana tā telpās. Vēlreiz paldies Nīderlandes Orange fondam, pilsētas pašvaldībai un visiem, kas šo notikumu ar idejām, darbiem, mate-riālo un finansiālo ieguldījumu veicināja.

Tas acīmredzot saliedējis un bagātinājis mūsu biedru kolektīvu. Šogad biedrībā iestājušies vairāki jaunieši, bija daudz skaistu notikumu, atzīmējām lielas jubilejas.

Gada nogalē kā atelpa pēc spraigā darba nāca dāvana no LNS valdes iespēja piedalīties kursos Jūrmalā, kur reizē ar zināšanām guvām daudz vērtīgu atziņu gan nodarbībās, gan savstarpēji kontaktē-joties, gan mierīgi pārdomājot savu dzīvi relaksācijas brīžos.

Sakārtot savas domas, apzināties sevi kā vērtību, iemīlēt sevi, ieklausīties cilvēkos, kas tev apkārt, un pieļaut, ka ir ne tikai tava, bet arī viņu taisnība, iemācīties ātri piedot, izrunāt un aizmirst pārestības, lai sliktais negrauztu un nebojātu dzīvi, atkal un atkal uzpeldot un saduļļojot visu labo, skaisto, kas tajā ir pietiekami daudz.

To mēs mācījāmies, un to novēlu visiem saviem biedriem, visiem LNS cilvēkiem Jaunajā gadā.

Dace Lāce, Valmieras biedrība

Kas labs, slikts noticis šajā gadā? Šogad nekas izcili sevišķs nav noticis, ja salīdzina ar pagājušo 2003. gadu, kad mums bija Eiropas projekts. Toties jūtamas projektas sekas — izremontētās, skaistās kluba telpas ir padarījušas cilvēkus labestīgākus, devīgākus — cilvēki vēlas arī paši vairāk no sevis dot citiem un klubam. Palielinājies ziedotāju saraksts, ne tikai valmierieši, bet arī viesi no citām biedrībām, kas šeit viesojas pasākumos, ar prieku ziedo, lai turpinātos Valmieras RB skaistās pārvērtības. Par biedru saziņoto naudu ir uzcelta dārza lapene, uzmūrēts kamīns, krājas naudiņa lapenes jumtam.

Vēl mani ļoti pārsteidza un iepriecināja pašdarbnieki Nedzirdīgo dienā — no rīta saplīsa autobuss un citu vietā vairs nevarēja dabūt. Nopūtos, nu neko darīt, nepiedalīsimies... Bet, man par milzu pārsteigumu, cilvēki paši, bez manas vadības saorganizējās — Jānis Cīrulis un Jānis Immurs savāca savās mašīnās visus kos-tīmus un daļu cilvēkus, pārējie paspēja uz satiksmes autobusu. Es pat nespēju nobīties un sanervozēties, ka jau visi bijām ceļā uz Rīgu! Arī skatītāji, līdzbraucēji aizbrauca ar starppilsētu autobusu — no 28 uz Rīgu atbrauca 23, gandrīz visi! Un neviens nesūdzējās, visi tik vienoti, saliedēti — neizsakāma gandarījuma sajūta par tādu kolektīvisma garu! Paldies jums, mīļie! Ceru, ka tā būs vienmēr.

Liels prieks par semināru kluba vadītājiem gada nogalē — gan nodarbības ļoti labas, gan relaksācijas un veselības uzlabošanas nodarbības tiešām bija ļoti vajadzīgas. Nekāda Ziemassvētku dāvana vai naudas prēmija to neatsver. Paldies!

Ko gaidām nākotnē? Laiks rit savu gaitu un vienmēr kaut ko atnes — kaut kas radīsies jauns, kaut kas būs, un kaut kas nebūs. Dzīvosim tā, lai nepalaistu garām iespēju, kas tiek dota katram.

Mūsu novēlējums citiem : lai pietiek spēka darbus veikt, pēc darba svētkus

svinēt, pēc svētkiem jaunus darbus sākt.

Gundega Paņko, Liepājas biedrība

Mums bija visumā veiksmīgs gads, ja vien aizmirstam, ka ziemā atkal salām un tuntuļojāmies mēteļos. Tomēr daudz reižu svētku brīžos bijām kopā un arī sapratni un atbalstu no savas pilsētas, rajona pašvaldībām un sociālā dienesta esam saņēmuši.

Nākamajā gadā ķersimies pie remonta, jo nez vai tik drīz tiksīm pie jaunām telpām — īpašumu iegāde Liepājā ir visai dārga.

Paldies visiem maniem biedriem, it īpaši vietniecei Guntai Vazdiķei: lai svētīts nākamais gads — ar raženu darbu, mīlestību, satiecību un pārticību visās ģimenēs, visos darba kolektīvos, kur strādā mūsu biedri.

Ticības ceļš

Dievs pazīst savus nedzirdīgos bērņus...

Sandas Veidemanes — *Thomollari saruna ar draudzes vecāko Vīnetu Laudurgu*, nedzirdīgo grupas vadītāju.

Kā iesākās nedzirdīgo kalpošana mūsu draudzē?

1992. gadā vienā no pirmajiem evaņģelizācijas semināriem mūsu draudzes vadībai radās doma aizsūtīt Nedzirdīgo biedrībai ielūgumu uz šo pasākumu. Tā kā draudze garantēja samaksu nedzirdīgo tulkam, tad tiešām atsaucība bija liela gan no nedzirdīgo, gan tulku puses.

Kad Bībeles izpētes cikls beidzās un izskanēja aicinājums nodot savu dzīvi Jēzum, daudzi no nedzirdīgajiem izteica vēlēšanos kļūt par Jēzus sekotājiem. Taču darbam ar šiem cilvēkiem mūsu draudzē nebija sagatavotu cilvēku. Bija vēl sliktāk — neviens pat nezināja par šo cilvēku īpašajām vajadzībām un uztveres spējām.

Kā notiek sazināšanās ar nedzirdīgiem cilvēkiem?

Vairākus gadus draudze algoja tulku, bet radās problēmas. Nedzirdīgie draudzes locekļi gribēja vairāk iedziļināties Bībeles vēstī, nevis vienkārši atsēdēt dievkalpojumu. Tulkam tas bija tikai darbs ar ierobežotu darba laiku. Protams, pastāv arī tādas problēmas, kuras cilvēkiem ir pamatotas tiesības pārrunāt bez starpniekiem. Skumji bija redzēt, ka tulks aiziet, cilvēki paliek ar savām problēmām, bet mēs varam tikai bezpalīdzīgi noplātīt rokas. Pamazām sāku no viņiem mācīties žestu valodu.

Kā jūs raksturotu kontaktēšanos ar nedzirdīgajiem?

Kalpošana nedzirdīgajiem ir ļoti specifiska. Ja kāds vēlas strādāt ar šiem cilvēkiem, tad jāapzinās, ka tas ir ļoti smalks materiāls. Cilvēkam pašam jābūt ar stabilu nervu sistēmu un nobriedušu atbildības sajūtu. Parasti mēs brīvprātīgos neaicinām, viņi paši nāk un piesakās. Laika gaitā izkristalizējas, vai cilvēks spējīgs šo kalpošanu vispār saprast. Es vienmēr labprāt stāstu par nedzirdīgajiem.

Ko nedzirdīgie draudzes locekļi dara?

Pats pirmais, ko mēs izveidojām, bija koris. Biju dzirdējusi, ka ārzemēs tādi pastāv, bet Latvijā dzīvojošajiem tas likās neiedomājami. Jāsaka, ka nedzirdīgajiem ļoti patīk dziedāt, tikai mūzikai jābūt pietiekami skaļai, lai var just vibrācijas.

Katru sestdienu mums ir atsevišķa sabatskola ar trim pieaugušo un divām bērnu grupām, kurās strādā 8 nedzirdīgie skolotāji. Reizi nedēļā ir mājas grupas. Reizi nedēļā maza grupiņa mācās četrgadīgajā Bībeles skolā. Skolai ir sava programma. Katru gadu mēs mācāmies pa vienai Bībeles grāmatai, kā arī saskarsmes psiholoģiju, kaut ko no dabas zinātnēm un nedaudz par Bībelē pieminētajām senajām kultūrām. Kā jau kārtīgā skolā ir gan kontroldarbi, gan eksāmeni, gan prakse. Sekmīgi pabeidzot skolu, students saņem Bībeles skolotāja kvalifikāciju. Reizi nedēļā ir lūgšanu grupa, uz kuru kopā sanāk visi esošie un topošie skolotāji.

Un pašlaik pats svarīgākais — mēs cenšamies izbūvēt nedzirdīgo nodarbībām

atsevišķas telpas, jo mums ir idejas par dažādiem kalpošanas virzieniem nedzirdīgo sabiedrībā. Man ir liels prieks, ka nedzirdīgie paši ar lielu aizrautību ir uzsākuši telpas izbūvi. Mēs sarunājām, ka katrs mēnesī ziedo vismaz 1 latu. Tā pusotra gada laikā esam savākuši 2000 Ls, mums ziedoja arī kāds Amerikas nedzirdīgais. Ieguldīts ir jau liels darbs, un liels darbs ir plānots vēl arī otras telpas izbūvē. Tomēr es ticu, ja šīs telpas ir vajadzīgas, tad Dievs svētīs šo mūsu ieceri.

Ar kādām problēmām nākas saskarties nedzirdīgajiem?

Viena no galvenajām problēmām ir ārkārtīgi zems izglītības līmenis. Ap 60% Latvijā dzīvojošo nedzirdīgo faktiski ir analfabēti, kas grāmatas vispār nelasa, nav vārdu krājuma. Latgalē šis skaitlis sasniedz 80%. Nedzirdīgajiem speciāli veidotas ir tikai pamatskolas. Diemžēl skolotāji slikti zina zīmju valodu. Vidusskolas vispār nav. Ja nedzirdīgais tomēr vēlas mācīties vai, pareizāk sakot, saņemt dokumentu par vidējo izglītību, tad to var izdarīt J. Raiņa vakarskolā, protams, dzirdīgo plūsmā! Ja nevari, tad nenāc — vienkārši.

Es domāju tāpēc arī sabiedrībā uz viņiem skatās kā uz «maugļiem». Atbildību par to jāuzņemas dzirdīgo sabiedrībai — tātad arī mums savā draudzē. Darāmā tiešām ir ļoti daudz. Gandrīz katrā nodarbībā zināms laiks jāveltī arī latviešu valodas mācīšanai.

Neskatoties uz visām problēmām, Dievs pazīst savus bērnus un aicina pie sevis. Es kopā ar saviem nedzirdīgajiem darba biedriem priecājos par katru, kas Dievam ļauj pārveidot savu dzīvi. Mēs esam pateicīgi, ka Dievs mums ļauj sevi skatīt darbībā.

«Kopsolī» iznāks arī 2005. gadā!

«KS» ik mēnesi ieradīsies jūsu mājās, ja būsiet to savlaicīgi pasūtījuši.

To varat izdarīt redakcijā, savā biedrībā, abonēšanas centros «Diena» un Latvijas Pastā, indekss 1012.

Cena nemainās: saņemot uz vietas 3,60 LVL, pasūtot mājās 4,80 LVL.

Lai mums visiem laimīgs gads!

Galvenā redaktore Ilze Kopmane